

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a soudců JUDr. Miloslava Výborného a JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., v právní věci žalobce: **V. N.**, zast. Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 787/6, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2019, čj. OAM-338/LE-VL18-VL11-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 3. 2019, čj. 63 Az 7/2019-39,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ladislavu Bártovi, advokátce, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **3 400 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím specifikovaným v záhlaví rozhodl o žádosti žalobce (dále „stěžovatel“) o udělení mezinárodní ochrany tak, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném od 15. 8. 2017 (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje. Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) napadeným rozsudkem následně podanou žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl jako nedůvodnou dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[2] Stěžovatel podal dne 27. 11. 2018 žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou odůvodnil tím, že by chtěl v České republice pracovat, aby mohl uživit rodinu. V průběhu správního řízení dále uvedl, že na Ukrajině je válka, dle jeho slov jsou všichni povolávání do armády a toho se zúčastnit nechce. Základní vojenskou službu neabsolvoval. Aby se základní vojenské službě vyhnul, opakovaně odjížděl z Ukrajiny do Moskvy. Ví o tom, že mu přicházela nějaká předvolání, ale jeho matka zásilky nepřevzala a řekla, že adresát není doma.

[3] Krajský soud v napadeném rozsudku zejména uvedl, že stěžovatel v průběhu správního řízení netvrdil nic o neutěšené situaci ukrajinských věznic. Možnost udělení trestu odnětí svobody v případě odmítnutí vojenské služby stěžovatel sice zmínil, nikdy však neuvedl ani nenaznačil, že by se obával podmínek ve věznici jako takových, resp., že by jejich stav byl natolik špatný,

že by pobyt v nich bylo možné považovat za nelidské či ponižující zacházení. Navíc poukázal na to, že tato obava je ryze hypotetická, neboť stěžovatel je ve věkové kategorii, které se již branná povinnost netýká, do bojových operací navíc jsou nasazováni pouze dobrovolníci a profesionální vojáci. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí vyjádřil i k tomu, proč za vážnou újmu nelze považovat nastoupení vojenské služby ani trest za její odmítnutí. Otázce, zda stěžovateli hrozí v případě návratu do vlasti nelidské či ponižující zacházení, se žalovaný dostatečně věnoval na straně 8 – 9. Se závěry žalovaného se krajský soud ztotožnil.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že již ve správním řízení uváděl jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu obavu z odvedení do armády a zapojení do válečných operací na Ukrajině. Žalovaný tak byl informován o tom, že stěžovatel odmítá nastoupit do vojenské služby a zároveň věděl, že za takový čin hrozí trest odnětí svobody. Měl se tak zabývat i touto možností a posoudit, zda podmínky v ukrajinských věznicích nejsou nelidské, což by byl důvod pro udělení doplňkové ochrany.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ve kterých se soud zabýval otázkou výkonu vojenské služby. Navrhl, aby byla kasační stížnost odmítnuta pro nepřijatelnost.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 s. ř. s. odst. 2).

[7] Ve věcech mezinárodní ochrany se dále Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“.

[8] Soud v projednávané věci přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal.

[9] Nejvyšší správní soud souhlasí s posouzením krajského soudu, dle kterého stěžovatel v průběhu správního řízení námitku nevhodných podmínek v ukrajinských věznicích nevznesl. Povinnost žalovaného vypořádávat námitky nelze chápat tak dalece, aby musel žalovaný sám domýšlet různé navazující situace, ve kterých se žadatel o mezinárodní ochranu může vyskytnout, jak to požaduje stěžovatel v nyní podané kasační stížnosti.

[10] Dle § 75 odst. 1 s. ř. s. platí, že *[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu*. Tato zásada tedy obecně brání akceptaci skutkových námitek neuvedených v předchozím správním řízení (s výjimkami uvedenými níže vztahujícími se k soudnímu přezkumu rozhodnutí o mezinárodní ochraně).

[11] Otázkou hodnocení nových skutečností, které stěžovatel tvrdí a dokládá až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, se již Nejvyšší správní soud zabýval. V rozsudku ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012-65, dospěl k závěru, že *„[s]oud bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení čl. 8 Úmluvy pouze ve výjimečných případech. A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního*

pokračování

orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení“ (viz i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2015, čj. 9 Azs 167/2015-53). Tyto podmínky musí být splněny kumulativně. V citované části rozsudku je sice uveden čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na respektování soukromého a rodinného života), avšak daný rozsudek vycházel z rozsudků stejného soudu ze dne 24. 8. 2010, čj. 5 Azs 15/2010-76, a ze dne 22. 4. 2011, čj. 5 Azs 3/2011-131, které se vyjadřovaly k prolomení zásady dané v § 75 odst. 1 s. ř. s. ve vztahu k principu „*non-refoulement*“ a čl. 3 Úmluvy (zákaz mučení). Uvedený závěr je tedy aplikovatelný i na nyní posuzovanou věc.

[12] Nelze pochybovat o tom, že namítaná tristní situace v ukrajinských věznicích musela být stěžovateli známa již před vydáním napadeného rozhodnutí. Není tedy splněna ani první výše uvedená podmínka.

[13] Obdobně se vyjádřil Nejvyšší správní soud ve vztahu k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany. V rozsudku ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, uvedl, že „*ve vztahu k možnosti uplatňovat nové skutečnosti platí, že lze vznášet pouze takové, které žadatel o mezinárodní ochranu nemohl bez vlastního zavinění uvést již v řízení před správním orgánem.*“ Tento rozsudek následně podrobil přezkumu i Ústavní soud, který uvedený závěr korigoval. V nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, uvedl, že „*§ 75 odst. 1 soudního řádu správního nelze vykládat způsobem, že v řízení o mezinárodní ochraně lze před soudem vznášet nové důvody výlučně, pouze pokud je žadatel o mezinárodní ochranu nemohl uvést již v řízení před správním orgánem bez vlastního zavinění. Vždy je nutno zohlednit povahu těchto nových skutečností a situaci konkrétního žadatele.*“ Za takovou situaci konkrétního žadatele považuje „*dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo; osobní pohovor nebyl proveden; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočnicka mohlo být pro žadatele zábranou*“.

[14] Ani dle kritérií Ústavního soudu neodůvodňují skutkové okolnosti v projednávaném případě nutnost vypořádat námitku uvedenou až v řízení před soudem. Stěžovatel v průběhu řízení před správním orgánem absolvoval osobní pohovory a seznámil se s podklady rozhodnutí, ke kterým nic nedoplňoval. Osobní pohovor byl dokonce doplněn, kde byl stěžovatel více dotazován na válečný stav na Ukrajině.

[15] Stěžovatel je občan Ukrajiny, tedy sociálně i kulturně podobné země, jako je Česká republika. Navíc do České republiky přicestoval již v roce červenci roku 2017 (a v roce 2016 na tři měsíce), tedy více než rok před zahájením správního řízení. V jeho případě tedy nesdělení všech podstatných informací již před správním orgánem nemůže být důsledkem šoku či určitého stupně zmatenosti ze zcela jiného kulturního prostředí, ve kterém by se ocitl po dlouhém a nelehkém cestování, jak tomu může být u některých žadatelů o mezinárodní ochranu například z Afriky, nebo střední a východní Asie (viz citovaný náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 425/16).

[16] Lze taktéž poukázat na to, že námitka, kterou uvedl v podané žalobě, není citlivým tématem, jako je například otázka sexuálního násilí, či sexuální orientace. Ve vztahu k pohlaví tlumočnicka a tazatele kasační soud dodává, že nebylo podstatné, jelikož před správním orgánem vypovídal a ani z řízení nevyplývalo, že by nastaly okolnosti, které by mu bránily (byť i vnitřně) vypovídat před správním orgánem z důvodu pohlaví tazatele či tlumočnicka.

[17] Soud tedy ani ve světle judikatury Ústavního soudu neshledal nutnost prolomení zásady dané v § 75 odst. 1 s. ř. s.

[18] Lze tedy přisvědčit krajskému soudu, že uvedenou námitku vypořádal správně, když poukázal na neuplatnění této námitky již v řízení o mezinárodní ochranu.

[19] Nad rámec lze ovšem i uvést, že i kdyby stěžovatel uplatnil danou námitku již v řízení před žalovaným, nebyl by to důvod k přijatelnosti kasační stížnosti.

[20] Nejvyšší správní soud se otázkou obav z nastoupení do armády a otázkou hrozby trestního stíhání za odmítnutí nástupu vojenské služby ve své judikatuře zabýval již opakovaně (viz rozsudky ze dne 29. 3. 2004, čj. 5 Azs 4/2004-49, ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 158/2015-24, ze dne 26. 2. 2016, čj. 5 Azs 168/2015-36). Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovateli trestní stíhání nehrozí, neboť stěžovatel si povolávací rozkaz nepřevzal. Námitkou, že stěžovatel by se v případě návratu nemohl vyhnout převzetí povolávacího rozkazu a v důsledku toho by mu hrozilo mučení nebo nelidské či ponižující zacházení v ukrajinských věznicích, se Nejvyšší správní soud zabýval ve vztahu k totožné argumentaci v usnesení ze dne 12. 7. 2017, čj. 6 Azs 118/2017-38, v němž uvedl: „*jedná se jen o jeho hypotetické úvahy, které nutně předpokládají existenci několika dalších skutečností, které v daném případě dosud nenastaly a nastat ani nemusí. Stěžovateli by musel být nejdříve doručen povolávací rozkaz (ani v případě nuceného návratu a předání ukrajinským státním orgánům nemusí s jistotou dojít k předání povolávacího rozkazu), dále by stěžovatel musel výkon služby odmítnout a nevyužít ani možnosti alternativní služby (k tomu srov. např. usnesení zdejšího soudu ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016 - 34), a zároveň by mu musel být skutečně uložen trest odnětí svobody, který by mu v takovém případě hrozil.*“ Nejvyšší správní soud dále v usnesení ze dne 5. 12. 2017, čj. 2 Azs 374/2017-30, uvedl, že zabývat se podmínkami ve věznicích na Ukrajině není důvodné za situace, kdy se stěžovatel dosud nedopustil trestného činu vyhýbání se nástupu vojenské služby, za který by mu po návratu do země původu hrozil trest odnětí svobody. Stěžovatel v nyní posuzované věci navíc nereagovalo ani na další závěry krajského soudu, které činí jeho obavy ještě více hypotetickými, tedy zejména to, že se jej vzhledem k jeho věku branná povinnost již vůbec netýká a i pokud by se týkala, nebyl by nasazován do bojové zóny, z čehož měl stěžovatel obavu.

[21] Nejvyšší správní soud uzavírá, že jeho judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky podané v kasační stížnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele, a proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[23] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[24] Krajský soud ustanovil usnesením ze dne 8. 2. 2019, čj. 63 Az 7/2019-20, zástupcem stěžovatele Mgr. Ladislava Bártu, advokáta. V takovém případě platí odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci náleží za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti odměna za jeden úkon právní služby podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Jedná se o písemné podání ve věci samé - kasační stížnost a její doplnění [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za jeden úkon právní služby náleží ustanovenému zástupci odměna ve výši 3 100 Kč (§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4

pokračování

advokátního tarifu) a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Výše celkové odměny ustanoveného zástupce proto činí 3 400 Kč. Uvedené částka bude ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 6. listopadu 2019

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
předseda senátu